

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/221/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814202848
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8814202848.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: Quantum Credit, a.s., so sídlom Tomášikova 23/C, 821 01 Bratislava, IČO: 47 248 980, právne zast. PERSPECTA Legal, s.r.o., so sídlom Tomášikova 23/C, 821 01 Bratislava, IČO: 36 668 745, proti žalovanému: D. U., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX J. V. XXX, o zaplatenie 347,12 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 3C 16/2014-45 zo dňa 28. 5. 2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok v zamietavom výroku a výroku o trovách konania.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvého stupňa“) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 24,44 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 24,44 Eur od 4.4.2011 až do zaplatenia a sumu 73,73 Eur s 9,25% ročným úrokom z omeškania zo sumy 73,73 Eur od 4.5.2011 do zaplatenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu žalobcu čo do zvyšku zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

Svoje rozhodnutie odôvodnil, cit.:

„Žalobca právo na zmluvnú pokutu odvíja od zmluvy o pripojení a dodatku k nej, ktoré ako typové zmluvy sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy a teda i dojednanie o zmluvnej pokute podstatným spôsobom neovplyvňuje, preto sa nejedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Žalobca ako dodávateľ zmluvnú pokutu so žalovanou ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože zmluvná pokuta je dojednaná za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách a žalobca menil len výšku zmluvnej pokuty.

Súd ďalej konštatuje, že žalobca pri uzatváraní zmluvy vystupoval ako dodávateľ a žalovaná ako spotrebiteľ, pretože pri uzatváraní zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, keď v zmluve je priamo uvedené, že ju uzatvárala ako fyzická osoba - nepodnikateľ.

Tento vzťah medzi účastníkmi na základe zmluvy vznikol v dobe, kedy Slovenská republika už transformovala do právneho poriadku Smernice EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa. Základným princípom spotrebiteľských zmlúv je, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky.

Súd pri hodnotení dojednaných zmluvných podmienok v súlade s ust. § 53 Občianskeho zákonníka bral zreteľ na povahu tovaru, na ktorý zmluva bola uzavretá, keď predmetom bolo poskytovanie služieb v rámci dohodnutého programu, pričom cena za poskytované služby bola stanovená cenníkom a zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú s tým, že v zmysle dodatku sa žalovaná zaviazala, že po dobu 24 mesiacov zotrvá v zmluvnom vzťahu s podnikom a že po celú túto dobu bude bez prerušenia tieto služby využívať a to v súlade s jej záväzkami. Zmluvná pokuta bola dojednaná pre porušenie povinností tak, ako boli uvedené v jednotlivých ustanoveniach vyplývajúcich pre žalovanú zo zmluvy a predmetného dodatku. Súd bral na zreteľ aj okolnosti súvisiace s uzavretím predmetnej zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy, keď zmluva bola uzavretá na predtlačí spoločnosti, jednotlivé údaje boli vpísané zástupcom spoločnosti.

Súd ďalej poukazuje na to, že dodávateľ z hľadiska času vôbec nerozlišuje, kedy ku skutočnosti zakladajúcej nárok dodávateľa na zmluvnú pokutu dôjde s tým, že zmluvná pokuta by mu patrila aj v prípade, žeby žalovaná len uskutočnila nejaký úkon smerujúci k ukončeniu platnosti zmluvy, teda bez ohľadu na to, či by k ukončeniu platnosti aj došlo. Ďalším aspektom je aj samotná výška zmluvnej pokuty, ktorá bola určená jednotnou sumou za porušenie viacerých pre žalovanú zo zmluvy, všeobecných podmienok a dodatku vyplývajúcich povinností. Zmluvná pokuta pre právneho predchodcu žalobcu však v dodatku dohodnutá nebola. Práve táto skutočnosť spôsobuje nielen nerovnováhu v zmluvných vzťahoch, ale aj neprijateľnosť a v ďalšom dôsledku aj neplatnosť, pretože nie je možné akceptovať stav, v rámci ktorého jedna zo zmluvných strán zneužíva svoje postavenie na to, že diktuje zmluvné podmienky, ktoré spotrebiteľ buď bezvýhradne prijme, alebo s ním dodávateľ neuzavrie zmluvu. Spotrebiteľ má objektívne iba veľmi nejasnú predstavu o obsahu zmluvných podmienok, a to nielen vzhľadom na veľmi drobné a nečitateľné písmo, akým sú podmienky v dodatku k zmluve o pripojení uvedené, ale aj pre slovnú formuláciu jednotlivých zmluvných dojednaní a ich množstvo v jednom súvislom texte.

Spotrebiteľ sa môže domnievať (postačí hrozba takéhoto rizika), že menšie písmo obsahuje text, ktorému nemusí pripisovať až tak dôležitý význam. V spojení s úplne miniatúrnym písmom, pri čítaní ktorého sa stráca orientácia a vyžadujú sa pomôcky (lupa, pravítko a pod.), práve menšie písmo môže spotrebiteľa odradiť od sústredenia sa pri uzatváraní zmluvy. Ide o nevhodné predkladanie zmluvných podmienok a uvedenie menšieho písma hodnotí súd ako nepochopiteľný a ako nie dobrý úmysel, ktorému za žiadnych okolností nemieni poskytnúť ochranu. K drobnému písmu porov. nález I. ÚS 342/09 (ČR). V bežnom živote sa zväčšenému textu pripisuje záujem autora pripísať mu väčší význam. Opačne text s menším písmom môže indikovať menej podstatný obsah zmluvy. V spojení s rozsiahlymi zmluvnými podmienkami písanými takmer nečitateľným drobným písmom tak existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ podcení takúto časť textu.

Zaplatenie zmluvnej pokuty bolo medzi účastníkmi konania dohodnuté v prípade porušenia hoci len jednej povinnosti žalovaným pri následnom vyradení SIM-karty z prevádzky a okrem prípadu, keď došlo k zániku zmluvy, bol právny predchodca žalobcu oprávnený pri ďalšom porušení niektorých z povinností žalovaného uplatňovať takúto zmluvnú pokutu opätovne, pokiaľ nedošlo k zániku zmluvy. Vypnutie SIM-karty účastníka z prevádzky totiž automaticky neznamenalo zrušenie alebo zánik zmluvy.

S ohľadom na vyššie uvedené je súd toho názoru, že dojednanie o zmluvnej pokute je neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve, preto je neplatné. Žalobca nemá právo na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 248,95 eur, keďže ju uplatnil na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky. Nemá právo ani na uplatňované úroky z omeškania, ktoré tvoria jej príslušenstvo.

Vyššie uvedený právny názor reflektuje judikatúru Krajského súdu v Prešove (napríklad rozhodnutie z 29.6.2011 č. k. 2Co/137/2010, rozhodnutie z 9.5.2011 č. k. 18Co/136/2010). Vyslovenie klauzuly o neprijateľnosti zmluvnej podmienky je postačujúce v jednom právoplatnom súdnom rozhodnutí a dôsledok v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je ten, že dodávateľ a žalobca nesmie túto neprijateľnú zmluvnú podmienku používať, a teda nesmie ani uplatňovať na súde nároky z takejto neprijateľnej podmienky.

Dojednanie ohľadne zmluvnej pokuty spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa ako ich predpokladá ust. § 53 ods. 1 OZ, čím sa zároveň prieči dobrým mravom v zmysle § 39 OZ.

Ako uviedol Ústavný súd SR: „Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória u prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom.“ (Uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, IV.ÚS 55/2011-19).

Z tohto dôvodu súd žalobu žalobcu, ktorá sa týka tejto zmluvnej pokuty ako nedôvodnú zamietol.

Súd nemohol pristúpiť k moderácii zmluvnej pokuty, nakoľko táto je uplatňovaná z absolútne neplatného zmluvného dojednania. Zníženie zmluvnej pokuty podľa ustanovenia § 545 Občianskeho zákonníka s poukazom na ustanovenie § 494 Občianskeho zákonníka sa môže týkať iba platne uzavretej zmluvnej pokuty. Uvedenú argumentáciu o nemožnosti úpravy neprijateľnej podmienky do prijateľnej podoby potvrdzuje aj rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 14.6.2012, v ktorom sa rozhodlo, že ak vnútroštátny súd rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom nemôže doplniť túto zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky.

Skutočnosť, že právny predchodca žalobcu poskytol žalovanej zľavnený telefón, resp. že jej umožnil na základe dodatku k zmluve kúpu za ním určenú zníženú kúpnu cenu, v danom prípade 9,-eur, považuje za prejav jeho marketingovej a obchodnej stratégie na trhu mobilných operátorov, keď je nepochybné, že k takémuto kroku, resp. k predaju za takýchto podmienok nebol nijako donucovaný, bolo to jeho dobrovoľné rozhodnutie podľa názoru súdu zamerané výhradne na účel získania klientov. Ohľadne ustanovenia bodu 3. Dodatku, v ktorom žalovaná berie na vedomie, že podnikom poskytnutá výška zľavy z kúpnej ceny MT je odlišná v závislosti od zvoleného programu Služieb, súd uvádza, že toto ustanovenie bolo takisto uvedené drobným písmom, k čomu odkazuje už na vyššie uvedené ohľadne zmluvného textu so zmenšeným písmom.“

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. V odvolaní uviedol, že žalovaná vstúpila do zmluvného vzťahu s podnikom na základe slobodného rozhodnutia, a to za účelom využívania telekomunikačných služieb mobilného operátora. Podnik si absolútne oprávnené a v súlade so zákonom dohodol s odporkyňou zmluvnú pokutu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti. Nakoľko táto dohoda má písomnú formu a je v nej taktiež určená výška zmluvnej pokuty, možno konštatovať platnosť takejto dohody. Žalovaná svojím podpisom potvrdila dohodu o zmluvnej pokute a tým pádom bola uzrozumená s možnosťou jej uplatnenia zo strany podniku v prípade porušenia povinností. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, žalovaná neplnila svoje povinnosti vôbec. Podnik si teda faktúrou uplatnil zmluvnú pokutu v dohodnutej výške. Vzhľadom k tomu, že súd oprel svoje rozhodnutie taktiež o judikatúru Krajského súdu v Prešove, odvoláva sa na uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co 325/2012-59 a následný rozsudok Okresného súdu v Rožňave sp. zn. 4C 106/2012. Z daných konaní vyplýva okrem iného povinnosť súdu posudzovať každý prípad individuálne s prihliadnutím na všetky okolnosti a osobitosti daného prípadu. Súdnem rozhodovaním konkrétneho individuálneho sporu paušalizovať a rozhodovať iba s prihliadnutím na obdobné rozhodnutia. Každý konkrétny prípad je súd povinný riadne prejednať a svoje rozhodnutie riadne presvedčivo odôvodniť s prihliadnutím na všetky skutočnosti, ktoré za konania vyšli najavo. V uvedených súvislostiach má odvolateľ taktiež za to, že v intenciách relevantných ustanovení právnych predpisov, či už na národnej alebo európskej úrovni, ním vymáhanú zmluvnú pokutu nemožno považovať za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti. Na margo námietky súdu k otázke veľkosti písma v zmluvných dokumentoch odvolateľ poukazuje na to, že táto námietka nemôže obstať vzhľadom na skutočnosť, že text celých zmlúv a dodatkov je napísaný písmom rovnakej veľkosti, teda nie je zavádzajúci. Preto nemôže dôjsť k situácii, že potenciálny účastník zmluvného vzťahu prehliadne ustanovenia o zmluvnej pokute z dôvodu, žeby boli napísané menším písmom alebo by boli umiestnené v nesúlade s logickou postupnosťou textu. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobe vyhovie v plnom rozsahu a prizná žalobcovi trovy konania aj trovy právneho zastúpenia.

Odvolačný súd preskúmal rozsudok v napadnutom výroku spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 O.s.p. a zistil, že rozsudok je vo výroku správny.

Prvostupňový súd vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností, až na argumentáciu veľkosťou písma, bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, na ktoré v plnom rozsahu poukazuje a dopĺňa:

V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu medzi účastníkmi bola uzatvorená štandardná formulárová spotrebiteľská zmluva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Prítom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu informovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vo vopred naformulovanej zmluve.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o pripojení a dodatok k tejto zmluve uvedenú charakteristiku spĺňajú. Súčasťou zmluvy boli bez akýchkoľvek pochybností zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

Nie je pochybnosť o tom, že zmluvná pokuta bola dojednaná formulárovo. Individuálnosť má podľa názoru žalovaného vyplývať zo skutočnosti, že jej výška je závislá od plnenia poskytnutého žalovanému pri uzatvorení dodatku k Zmluve o pripojení a od hodnoty zvýhodnenia poskytnutého žalovanému (akciová cena mobilného telefónu, ako aj zvýhodnená tarifa pre uskutočňovanie hlasových hovorov či internetového pripojenia). Odvolací súd v tomto smere poznamenáva, že kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad (čl. 3 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Dojednanie zmluvnej pokuty sa nedá označiť za individuálne umožňujúce žalovanému ovplyvniť výšku zmluvnej pokuty a okruh povinností, na porušenie ktorých sa zmluvná pokuta mala vzťahovať. Obsah zmluvy bol dopredu daný a žalovaný ju mohol prijať buď ako celok alebo odmietnuť.

Podľa ust. § 53 ods. 1 veta prvá zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

Občiansky zákonník za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. k/ považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

Keďže ustanovenie § 53 OZ nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a OZ), išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co 31/2012, 6Co 32/2012.

Argument žalobcu o slobodnom uzavretí zmluvy je nedôsledný, pretože v danom prípade sa neplatnosť vyvodzuje nie z nedostatku slobody, ale neprijateľnosti. Úplne bežným javom je, že spotrebiteľia pristúpia na neprijateľné podmienky slobodne. Rovnako treba považovať za vecne nesprávny odvolací dôvod, že žalovaná porušila zmluvné podmienky. Ak je sankcia neprijateľná, je irelevantné, že došlo k porušeniu zmluvy. Neprijateľnosť možno skonštatovať inter alia z dôvodu neprimeranosti sankcie, ale aj netransparentnosti. Zmluvná pokuta (objektívne) prichádza do úvahy aj za nezaplatenie poslednej splátky (splátka 5,03 Eur, pokuta 248,95 Eur). Zjavne ide o neprimeranú sankciu. Zmluvná pokuta je

tiež netransparentná, ak jej zaplataenie prichádza do úvahy za porušenie zmluvných povinností bez ich špecifikácie.

Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok v zamietavom výroku a výroku o trovách konania ako správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.